

„**POKROK**“ vychodí každý mesiac **Adressa** zásielky Administrácia „**Pokrok**“ -- Uh. Skalica (Szakolcza Nym.) Oznamy (inzeráty) účtujú sa ľavne a platia sa vopred. -- Bezmenné a nevyplatené dopisy sa neprijímajú. ::

POKROK

PREDPLATNÉ poštou na celý rok 5 korún za všetky 4 časopisy.
Do cudzozemska 7 korún.
Pokrok samotný ročne 3 koruny.

Politický mesačník venovaný ku poučeniu a vzdelaniu slovenského ľudu.

I číslo 4 krajciare.

Hlavný redaktor:
DR. PAVEL BLAHO.

Rady a pokyny sdeľujeme len v tomto časopise a nie dopisami.

I číslo 8 halierov.

Majiteľ, vydavateľ a zodpovedný redaktor:
JOZEF TESLÍK.

Pokrok slovenského ľudu.

Badať, že sny zakladateľov „Matice slovenskej“, vzdor tomu, že bola nám odňatá, zatvorená a shabaná, počinajú sa uskutočňovať.

Nedá sa to tajiť, že ľud slovenský tak asi od roku 1900, teda od začiatku tohoto storočia, postúpil na poli vzdelania, hospodárstva, peňažníctva a vôbec na každom poli a v každom smere sa vyvinul, kde viacej, kde menej, ale predsa pokročil. Ba už v samej reči ľudu badať pokrok, hľadkosť, kde tu i vyberanosť výrazov, pádne prirovnania. Je to znak čítania. Náš ľud číta.

Prozreteľnosť božia pri všetkom macošstve so stránky hmotného blahobytu, neznała hraníc v rozdávaní duševných darov u Slováka. Vtip, súciosť, pracovitosť, bystrosť umu a vyvinutý krasocit sú tie dary. Vzdor tomu po dlhé a dlhé časy, ba až do nedávna, bolo to pravdou, čo naša Podjavorinská spievala: „Spiš, ľudu môj drahý, spiš sen fažký, tvrdý, sťa mladá kňazňa v zakliatom hrade“.

Až konečne vzbudil Boh ubitému Slovensku mužov, ktorí tvrdou prácou síce, ale obetivou, vytrvalou, nehladiac na prekážky, začali vo snách a mrákotách pohražený národ kriesiť, až sa počal hýbať a o svojich osudoch rozmýšľať.

Kto by bol pomyslel toľ pred 15—20 rokmi, že sa najdu na Slovensku ľudia pospolití, roľníci a remeselníci, ktorí vážne, zo srdca rýdzo slovenského kypiace myšlienky kladú na papier a zasielajú redakciám slovenských časopisov, aby ich uverejnili k poučeniu svojich spolubratov?

A je to už tu. Ľud nielen číta, ale aj píše vzdor tomu, že svojich škôl nemá; ba práve azdaj preto, že ich nemá. Není to umením vzdelanému človekovi napisať dajaký článok, dopis, úvahu; on sa k tomu odborne vzdelal. Ale umením nie vyškoleným, ale prírodou do útrobov človeka vloženým je, keď takto ináče obyčajný človek, ktorý žiadnych škôl nemá, dovede svoje city a myšlienky na papier položiť tak, že mimo pravopísnej opravy žiadnu inú opravu nepotrebuje, ba často sú tak padne, že človek vzdelaný nad nimi sa zadúma.

A kto ho k tomu priviedol? — Knihy? Časopisy? — Len čiastočne!

Hlavnú zásluhu má o to „maďarizátorská škola“. Ako to? Nuž jednoduchá odpoveď: „Zakázané ovocie je sladké“. A tiež: „Napor tvorí odpor“.

Tak je veru. Čím viacej šovinistický nátlak vytískal slovenčinu zo škôl, tým viacej sa ona pestovala v súkromí; čím viacej prenasledovali roduverných žiakov, učiteľov, kňazov, tým viacej pribúdalo ľudí, ktorí sa vzdelávali súkromne; čím viacej nám tupili našu reč, zvyky, obyčaje, tým viacej prilnul k nej ľud; čím viacej dusili myšlienky zdravého jadra slovenského ľudu, tým viacej sa bystril jeho duch.

Koho najdete teraz v časopisoch ako pisateľov článkov, úvah a dopisov? — Nie už viacej výlučne samú inteligenciu a diplomovaných ľudí, ale roľníkov, murárov, šustrov, robotníkov, mladíkov a šuhajov z pomedzi pospolitého ľudu. A kto ich tomu naučil? Prirodzené vlohy, cit, rodoláska a nie v najmenšej miere tupenie, hanenie a prenasledovanie slovenskej národnej myšlienky, vyhadzovanie slovenčiny zo

škôl a trestanie slovensky hovoriacich žiakov. Zo škôl povyhadzovaní šuhajci stali sa poprednými buditeľmi ľudu, pospolitý ľud ale naučil sa toho si vážiť, čo „páni“ prenasledovali, zakazovali a čomu bránili. Takto vznikli mnohi vážni dejatelia a rozširovatelia národnej myšlienky.

A je tomu tak. V maďarónskych školách vychovávaní, týraní, prenasledovaní žiaci, akonáhle sotriasli s poďošiev školským prachom, postavili sa na svoje nohy a bičovali a bičujú maďarský šovinismus, npovedomujú a vzdelávajú ľud, zakladajú spolky a to len preto, že museli vo svojej mladosti zakúsiť tvrdú ruku utlačovateľov a postúdať vzdelávacie prostriedky materského jazyka.

Tak činia i všetci odkopnutí, chleba pozbavení a všemožne prenasledovaní horlivci, ktorí radšej biedu volili, nežli by sa boli zapredali. Tak činia seba-povedomí roľníci a remeselníci, keď vidia, jak macošsky s nimi zachádzajú tí, ktorí by mali byť povolnými, rodolásku, cit a um vzdelávať, pestovať, vychovávať.

Tým spôsobom docielil maďarský šovinismus opak toho, čo si bol želal. A dobre tak!

„Kto kúkol seje, nemôže pšenicu žať“. A vy, roduverní, seba-povedomí roľníci, remeselníci; vy, nádejplní šuhajci a tiež i vy, spanilomyseľné devy, chytajte nielen knihu a časopisy do rúk, ale i pero a kladte svoje myšlienky bystre na papier. S tým vzdelávate samých seba, svojich bratov a sestry spolurodákov a kladete základy k tej budove, ktorá jedenkrát nám postavená byť musí a bude!

Ferd. Dúbravský.

Zásada závodu:
**- Malý zisk, -
Veľký obrat!**

Módne súkna, módne dámske látky, pánsku-, dámsku- a detskú konfekciu pre každé obdobie, obdržíte vždy najľavnejšie a to najnovšie jedine v I. závode Ant. Novotného v Hodoníne, Rynková ul. 8.

Čo je nám potrebné.

IV.

Jednoho každého opravdového národovca-Slováka, ktorý sleduje a s pozornosťou sprevádza beh národnej výbojnosti a borby našej za svätú a spravodlivú vec našu, zaiste bolí a s trpkosťou i nemalou žalosťou aj snáša osud ten sám, ktorý nemilosrdne a krute prenasleduje súkmenovcov, jeho spolubratov, spoluslovákov. Veď kde by aj nie, keď to všetko vidí a náležite uváži, že ako sme my Slováci ukrivdení, treba i naproti iným národnostiam.

Uvážme si len to, čo všetko už majú Rumuni, ktorých je tiež 2 a pol milióna, ako nás. Tento národ vzdor tomu, že má svoju rumunsko-rečovú cirkev so siedmoro biskupmi a 3000 rumunskými kňazmi; vzdor tomu, že majú päť seminárov, šesť svojských národno-rumunských učiteľských ústavov, štyri vyššie a jedno nižšie svoje gymnázia a reálku, jednu vyššiu obchodnú školu, asi 9 ústavov pre chlapcov, niekoľko vyšších dievčenských škôl a výše 3000 ľudových škôl, — a predsa sa cítia byť ukrivdenými, utlačenými. Čože my, chudáci, si počneme, čo my na to povedať máme, keď ani len jednu ľudovú školu s vyučovacíou rečou slovenskou nemáme? — Kde sa my, Slováci, podeť máme a necítiť sa ukrivdenými, utlačenými? — Veru, zaplakať musí srdce jedného každého opravdového národovca, keď si upovedomí tú úbohosť a biedu našu, ktorú snášať prinútení sme.

Nuž, čože ale počať, čo máme robiť? Čo podujať v ohľade tomto, aby koľko-toľko tejto našej úbohosti a biede odpomožené bolo?

Zaiste neušlo pozornosti žiadnemu z nás, že ministerpredseda gróf Tisza nedávno vyjednával s Rumunmi, — o čom i náš „Pokrok“ priniesol svoje poznámky, — a čo z toho nasledovalo? V sneme rozpradla sa živá debata o národnostnej otázke, v ktorej sme aj my zahrnutí boli. Tisza povedal veľkú reč, kde sa zmienil aj o rovnoprávnosti ohľadom vyučovacej reči v školách a sľuboval jedno-druhé, čo aj pre nás znelo a nás sa týkalo. Osvedčil sa, čo uznáva za dobré, dať nemaďarským národnostiam, — teda aj nám Slovákom. — Medzi iným prisľúbil vydať nariadenie, že by sa náboženstvo v materinskej reči vyučovalo v ľudových školách štátnych. Ohľadom stredných škôl sľúbil uviesť na národnostných krajoch materinskú reč ako predmet. Uznal právo vystaviť stredné školy s materinskou rečou.

A tak hľa, by sme tam boli, kde byť máme a načo cieľim v tomto momente článku: „Čo nám je potrebné“.

Teda, čo je nám potrebné? — Aby sme niečo dosiahli, nejaký ošoh z toho sľubu vyfazili, potrebné nám je: pracovať. Keď si upovedomíme, že to je len uznanie a sľub, ktorý sa len vtedy stane skutočnosťou, ak sa my k tomu opreme, na to pričínime, — poneváž sľúbil a dať, je veľký rozdiel, — hneď sme na číste, že nie veľmi mnoho času nám zbýva, že nesmieme vec veľmi preťahovať.

Teraz je nám potrebné chytiť sa do práce a síce každý jeden povedomý Slovák mal by sa pričiniť k tomu, z jedného do druhého domu národnú povedomosť rozširovať, rozdmýchovať, srdcia podpalovať, rozduchať oheň rodolásky v srdciach slovenských. Keď zaspíme, zo sľubov nikdy skutok nebude. Hľa, milí vodcovia! Čaká na vás práca, ktorá vám za časť slúžiť bude, keď ju prevedete. Hodní ste dôvery a uznania tohože ľudu, ktorého blaho len od vás závisí!

Keby sme len toľko mohli mať, čo majú už dnes Rumuni, Sasáci, boli by sme už veľmi dobre na tom a za šťastných by sme sa mohli považovať. Mohli by sme potom spokojne žiť a napredovať a so vzrastom by nám aj práva pribúdalo.

Nač ale snívať a predstavy si robiť? I tak to nepomôže. Nespomôže veru, keď len na tom silou mocou stáť nebudeme, keď si za to, hoc i s veľkým namáhaním, bojovať nebudeme. — A preto potrebné je nám krutý náš osud preháňať, potrebné je nám s ním húževnate sa boriť. Potrebné nám je bojovať a to vytrvanlivo, bez ostychu a bázne. Takto a s týmto môžeme byť sväto-sväte presvedčení a úfať, že aj nám raz svitne deň spravodlivý.

Hľa, už začal Ružomberok, Myjava, Modra! Nech nasleduje aj Skalica, Zvolen, Trnava a všetky ostatné slovenské mestá!

Do práce sa! — — ský.

F. Einchenhain:

Nový tlačový zákon.

Povinnosťou každého občana je: poznať zákony, lebo nevedomosť zákona pred súdom neplatí, a veľmi často má trpké následky. A preto upozorňujeme zvlášte našich pánov dopisovateľov, aby si nový zákon o tlači dôkladne prečítali. Varujeme všetkých, aby ani len z ďaleka nedotýkali sa cti spolubližného, aby vyhýbali osočujúcim zprávam a dopisom z okolia, aby sa vystríhali dvojmyselností, lebo takými dopismi a článkami len sami sebe zapríčinia preháňačky a škodu.

Tlačeným slovom napadnutý človek má právo od urážateľa žiadať zadosťučinenie, po prípade aj odškodné za utrpenú škodu, či už za takzvanú mravnú, alebo aj hmotnú. Uvediem jeden príklad: Vofakto napíše o daktorom remeselníkovi urážlivé zprávy, na základe ktorých on niekoľko svojich zákazníkov utratí. Pisateľ je povinný nielen mravné

zadosťučinenie dať, ale i následkom odpudenia zákazníkov zapríčinenú hmotnú škodu vynahradiť. Toto sa stane i vtedy, keď by tie zprávy na pravde sa zakladaly a na podanú žalobu súd by pisateľa oslobodil. Oslobodenie je v tomto páde len oslobodenie z pod morálneho zadosťučinenia; za hmotnú škodu ale zostane i naďalej zodpovedným. Na príklad: V článku stojí, že ten a ten kradne z jemu zdôverenej partieky a upotrebuje vo vlastný prospech. Následkom tejto zprávy utratí mnohú prácu a keď bude žalovať, súd síce po dôkaze pravdy oslobodí pisateľa z pod trestu, ale oškodený má právo cestou súdu vymáhať odškodné na pisateľovi.

Teda pozor pri podávaní zprav!

Hmotnú a mravnú škodu odhadne súd. Teda nikto si nemôže svoju vlastnú škodu sám ustáliť.

Za pokutu, trovy a odškodné je zodpovedný nielen pisateľ, ale aj vydavateľ novin (brožúrok, kníh, atď.) Všetko toto sa ztiahne z kaucie časopisov.

Okrem toho má právo urazený žiadať, aby v časopise, v ktorom bol urazený, uverejnili jeho ospravedlnenie, nesmie redaktor, vydavateľ, ani kto iný, žiadnej poznámky pridať.

Za článok je vždy v prvom rade zodpovedný pôvodca (pisateľ, alebo šuškář, donášač). Keď vofakto iný poslal článok a nemal k tomu od pisateľa povolenie, je zodpovedný zasielateľ článku. Na príklad: Vofakto si napíše poznámky, dopis a pod., ukáže to treba svojmu priateľovi, ale nechá to ležať, neuverejní to. Priateľ ale si myslí, keď to ty nedáš, dám to ja, a odošle to bez povolenia pisateľa. Vtedy on je zodpovedný a nie pisateľ. Jestli bola zpráva z iných novin prevzatá (preložená a či prepísaná), je zodpovedný ten, kto ju prevzal, preložil, lebo opísal a poslal.

V druhom rade je zodpovedný vydavateľ a v treťom rade tlačiareň.

Uverejnenie verejných listín, pojednania snemu, stolice a obcí, protokolov (zápisnic) spolkov, cirkvi a pod., je vždy dovolené, ale opisy musia zodpovedať pravde, to jest: musia byť doslovné v celku, alebo v uverejnených častiach.

Pokračovanie pre tlačový prečin zastará za 6 mesiacov, jestli článok bol v časopise uverejnený. Jestli sa stal ale knihou, letákom, brožúrou, obežníkom a pod., zastarie až za 2 roky. Táto doba sa ráta od dňa rozširovania; teda nie od podania žaloby.

Pre tlačový prečin nemôže byť nikto do vyšetrovacieho väzenia vzatý, iba keďby bol cudzozemec.

Kto chce dokázať pravdu toho, čo písal, musí to urobiť behom 8 dní po obdržaní žaloby.

Tlačiarne sú povinné každú vytlačenú prácu v deň rozširovania zároveň poslať i štátnemu fiškusovi.

Pod slovom rozširovanie rozumie sa i bezplatné rozdávanie, predávanie, vyvešanie a rozposielanie (poštou, poslom). K rozpredaju po uliciach je potrebné vrchnostenské povolenie. Doručovanie predplatiteľom není pouličným rozpredajom.

V nasledovnom podávame výťah z tlačového zákona.

Najhlavnejšie nariadenia, ktoré sa nás blízko týkajú, sdeľujeme v krátkosti:

Tlačiareň povinná bude viesť uhdovnerenú knihu, ktorú uhdovnerení predsedia patričnej sedrie, o všetkom, čo sa uho tlačí a zaviesť názov, formu, počet výtiskov atď.;

ďalej noviny politického obsahu povinné sú zvýšenú kauciu složiť, a síce, ak časopis aspoň päť razy týždenne vychodí (np. Slov. Denník), v Pešti 50.000 kor., ak menej ako 5 razy vychodí 10.000 kor.

Z kaucie zťahne sa pokuta, súdne trovy a žalárne trovy. — Naše časopisy musia dostať kauciu, ak ich chceme mať.

Vydavatelia novín majú zákonu do 11. apríla 1915 zadosť urobiť. Tlačiar ohľadom vedenia kníh hneď.

Nový volebný zákon.

Ako je potrebná vedomosť nového tlačového zákona pre všetkých, ktorí sa spisbou a dopisovaním do novín zaoberajú, tak je vedomosť volebného zákona potrebná všetkým tým, ktorí sa domnievajú, že by mali právo volebné, alebo aspoň mali mať. Najmä nám Slovákom.

V nasledovnom podávame našim čitateľom vo výfahu a krátkosti nový volebný zákon a k tomu patriace ministerské nariadenie v tých častiach, ktoré sa nášho fudu týkajú.

Komu patrí dľa nového zákona volebné právo?

1. *Dosavadným voličom.* Kto mal volebné právo doteraz, a kto bol popísaný v tohoročnom popise, tomu zostane volebné právo *doživotne*. Len tak ho môže ztratiť, ak by ho aj dľa starého zákona musel utradiť, alebo jestli ho súd k ztrate politických práv posúdi.

2. *Novým voličom.* Predovšetkým na základe školského vzdelania.

a.) *Ti, čo zvýšili celé stredné školy* (gymnasia, reálky a pod.), tí budú všetci voličmi bez všetkých iných podmienok.

b.) Kto dokáže, že zvýšil *šiestu triedu ľudových škôl*, ten môže byť voličom len vtedy, jestli platí najmenej 2 kor. štátnej dane; jestli samostatne prevádza remeslo, obchod a má *priemyselnú legitimáciu*; jestli je riadne zamestnaný pri premávke, v daktorom priemysle alebo v poľnom hospodárstve *vedúcim*, alebo *dozorným delníkom* (obchodvedúci, palier, bérešský gazda, predstavený dielne, dozorca atď.). Mimo toho každý robotník, jestli u toho istého majstra alebo zamestnateľa po 3 roky nepretržite pracuje.

So školským svedectvom patrí právo volebné aj členom rodiny, ak sú zamestnaní doma pri remesle, alebo gazdovstve a plnoletí.

c.) *Kto síce nemá svedectva, ale predsa vie čítať a písať*, avšak len pod nasledujúcimi podmienkami: Jestli platí aspoň 20 korún priamej štátnej dane; jestli samostatne prevádza remeslo, obchod (s legitimáciou), a aspoň s jedným pomocníkom pracuje a platí najmenej 10 korún jednej priamej dane, alebo 20 kor. rôznych priamych daní.

Robotníkom len takým, ktorí boia aj učňami a majú svedectvo od priemyselnej vrchnosti. I vtedy mu patrí, jestli

sledných 5 rokov v tom istom obore a toho istého zamestnateľa zamestnaný. Alebo ak je dakde v gazdovstve stálym dozorcóm, vedúcim robotníkom. Každý poľnohospodársky delník, jestli 5 rokov na jednom mieste pracuje, a vie čítať a písať, má dostať volebné právo.

Upozornenie!

Koho by popisná kommissia nevezala do soznamu s tou výhovorkou, že azdaj nevie čítať a písať, len nech sa hlási na voličskú zkušku, o ktorej sme už boli pisali vo 4. čísle našich „Remeselnických Novín“ dňa 18. apríla.

Ministerské nariadenie o týchto zkuškach zneje:

Číslo nariadenia: 184/1914. minister osvety.

1. §.

Svedectvo vystaviť môže len taká škola, ktorá má o tom riadne zápisky, že patričným s prospechom skončil 4. alebo 6. triedu.

2. §.

Udržovateľ školy povinný je preukázať tieto značky obecnému predstavenstvu, ktoré zistí, na ktoré roky má škola primerané značky, napíše o tom zápisnicu vo dvoch exemplároch, z nichž jeden zostane v obecnom archíve, druhý v školskom.

3. §.

Školdozorca pri najbližšej návšteve školy prezre zápisky a jestli zbadá chybu, oznámi to administratívne výboru, ktorý horespomenutú zápisnicu obce spraví.

4. §.

Ak škola zanikla, obec má vyšetriť, kde sú značky a ako ich najde, má ich opatriť.

5. a 6. §.

Kto potrebuje svedectvo zo 4. alebo 6. triedy elementárnej školy, má si ho pýtať od patričnej školy, alebo — ak škola zanikla — od obce.

7. §.

Po okresoch majú sa zostaviť *stále výbory*, ichž úlohou bude zistiť, či kto vie písať a čítať.

8. §.

Predsedom tohoto výboru je v okresoch slúžny, v mestách so sriadeným magistrátom mešťanosta, pofažne ich námestníci (podpredsedovia).

9. §.

Administratívny výbor na dobu 2 rokov vymenuje 3—18 podpredsedov z radu úradníkov a 6—36 členov, z polovice z úradníkov, z polovice z učiteľov.

10. §.

Stály výbor koná svoju prácu v trojčlenových zkušajúcich podvýboroch. Tieto podvýbory pozostávajú — mimo predsedu — z jedného učiteľa a z jedného administratívneho úradníka.

11. §.

Zkuška má sa diať zpravidla na obecnom dome.

12.

Zkušky tohoto roku 1914, budú v máji, na budúce vždy vo februári Započatie zkušok obecné predstavenstvo ohlási t. r. 8. dňami, na budúce 15. dňami vopred s upozornením, že za zkušku sa nič neplatí a že kto chce zkušku skladať, musí sa do dňa započatia zkušiek ústne alebo listovne hlásiť.

13. §.

Zo znalosti písania a čítania zkušku skladať má právo každý 24-ročný občan mužského rodu.

14. §.

Zkuška je zpravidla verejná. Predseda má právo určiť, koľko ľudí môže byť prítomných. Na žiadosť zkušaného má byť verejnosť vytvorená.

15. §.

Zkuška pozostáva v tom, že predseda alebo člen kommissie určí 5 riadkov tlačenej osnovy na prečítanie a 2 riadky na písanie podľa diktanda. Pisaf môžu i viaceri odrazu. *Kto chce, môže žiadať, aby mu dali čítať a písať v jeho materinskej reči*, jestli ju na patričnom mieste vo väčšej miere užívajú. Ináčej len jestli jeho reč aspoň dvaja z kommissie rozumejú, alebo musí skladať zkušku v prítomnosti súdobného tlumača.

K čítaniu a písaniu majú sa upotrebiť knižky pre 6. triedu predpísané. Predstavenstvo obce má zaopatriť — pomocou školdozorca — potrebné maďarské a inorečové knihy.

16. §.

O prospechu zkušky súdi najprv člen učiteľ, potom člen úradník. V páde rozdielnosti náhľadov rozsúdi predseda. Proti jeho výroku niet apelláty, ale zkušku možno viackrát sopiaťovať.

17. §.

O zkuške píše sa zápisnica. Stránka dostane vysvedčenie, na ktorú není treba kolku (štempľa). Svedectvo má platnosť raz na vždy.

18. §.

Kommissia má denne 2 hodín pracovať a aspoň 100 ľudí vyzkušaf.

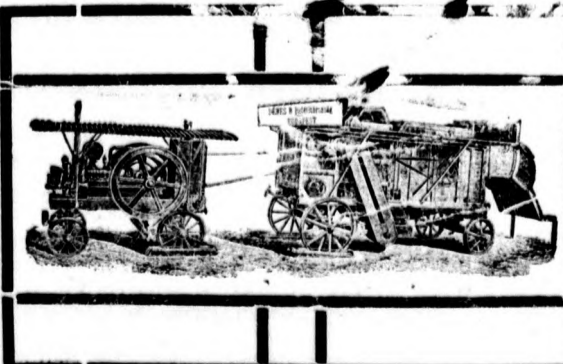
19. a 20. §.

Diurná členov kommissie sú denne 6 korún. *Poráva: F. X. Varbúd.*

Slovo k novému volebnému zákonu.

Všetky slovenské časopisy nám priniesly a prinášajú zprávy o do života vstúpení tohoto zákona a ministerského nariadenia ohľadom podelenia okresov a takzvaných „egzámenov“. Kto vie vážne myslieť a niečo mu aj záleží na jeho verejnom a politickom živote, nemôže, aoy to len tak na ľahko a bez všetkého vážneho ponímania, povážimnutia si, pomínuť. Ba opačne!

Ktorý človek dľa práva a spravodlivosti len to chce, čo za dobré zdravý ro-

K nastavujúcej mlatbe upozorňujeme ctených hospodárov, aby si pred zaopatrením motora alebo mlátačej garnitúry vyžiadali na každý pád najprv nabídku od firmy

B. DÉNES, komanditná spoločnosť, Budapešť, V., Lipót-körút 15.

ktorá má zastupiteľstvo J. Krátkeho, fabriky na stroje v Prerove.

Obrazkový cenník a rozvrh cien zasielame zdarma. Dopisuje sa v slovenskej reči

zum človeka donáša, neni možná, aby si toho nového zákona a ministerského nariadenia nepovšimnul a o ňom aj chvíľku nepremýšľal. Veď predsa jedná sa o naše práva a príslušnosť vo verejnej politickej činnosti. Lebo nemôže nám to byť ľahostajným, že koho a jakého človeka si pošleme do krajinského snemu nás zastupovať. Uvedomme si len, že koľko falošných, nekaraktérnych a pochybných ľudskej dôstojnosti pánov a panákov sa nám líška a o nás obtiera počas volebnej kampani a budeme hneď na čistom s tým, že dobre bude, keď dôkladne sa presvedčíme o jeho smýšľaní aj v ohľade nášho materinského jazyka slovanského, hoc by bol aj z bárs ktorej maďarskej „vlasteneckej“ strany kandidovaný.

Volebné právo je o niečo rozšírené, či ale skutočne sa rozšíri a každý využije svoje právo, ktoré má vo smysle zákona, — je otázne. A veru žiaducne by bolo, aby každý jednotliviec zaujímal sa o to, najmä my Slováci, lebo len tak skôrerej môžeme úfať nápravu, keď parlamant skutočne ľudový bude.

A preto, kto má iskierku citu a lásky ku svojmu rodu a krve, nebude sa dívať so založenými rukami, ale pričini sa a chyti do práce, ktorá by bola osožná jak vlasti, tak aj ľudu a jak všeobecne, tak aj slovenskému ľudu zvlášť.

A v čom má táto práca záležať?

To vám povie článok „Čo nám je potrebné“.

Vincent Široký.

Národnostný sjazd.

Naše slovenské časopisy, najmä „Národný Hlásnik“ a „Slov. Týždenník“ vzali pred nedávnom na pretras Drom Ludevítom Bazovským navrhnutú myšlienku všeobecného národnostného sjazdu v Budapešti a sice po čas delegácií, aby sa tak nielen naše vládnuce kruhy, ale aj Viedeň a cu-

dzozemsko dozvedelo o krivdách a útiskoch, o požiadavkách a žiadostiach nemaďarských národností v Uhorsku.

Bude ten národnostný sjazd a či nebude?

Týždenník píše, že na koľko on vie, nestalo sa v tejto veci ešte nič určitého. No my na vonkove vieme ešte menej. Avšak keď do povahy vezmeme naše rozhárané pomery, môžeme len na to hádať, že nebude. Nemci sa vraj súčasťní nechcú. Prešporskí generáli tiskajú Tiszovu káru a s nimi pri jednom stole sedieť zdráhajú sa nimi pomenovaní „masaricisti a mladoluteráni“. Obrátene bude tiež asi tak. Rumuni odbyvajú si svoje sjazdy každoročne; tým na tom toľko asi nezáleží.

Čo sa nás týka, my sme na tom, že sjazd a prejav nemaďarských národností práve v terajšej dobe je najpotrebnejší a ponač svet bude pozerať na priebeh delegácií v Budapešti, najvhodnejším miestom bola by len Budapešť.

Národnostný vývin vrie v celej Rakúsko-Uhorskej države a keď sa my, národnou krivdou najboľavnejšie utlačení neozveme, bude to ťažkým hriechom, páchaným na národnostnej myšlienke. My sa musíme všetkého chopiť, čo na nás osud môže mať prajúť vliv, čo môže na nás obrátiť pozornosť vlády, koruny, ríše a celého sveta.

Mali by sa naši predáci rozkývať k rozhodnému činu: doma organizovať a jak v Budapešti, tak aj vo Viedni národnostnú otázku držať ustavične na pretrase. Bude, či nebude? R.

Ver' liečivo len, čo rany hojí,
a teší v trápeniach, v boji.
Kde hľadať ho snáď? - poviem to zkrátka -
má ho len málo, ktorá zahrádka!

Kto chce ale, ten najde ho dosti,
netreba mu nič len — pokornosti;
semena z neho je hojnosť všade, —
kto hľadá ho však tam, kde sa klade — —

Vyrastajú z neho dva odrody,
jeden lásku a druhý nádej rodí;
a keď tieto splynú raz dovedna,
je v nich bylina liečivá jedna.

Kto tú poslednú má, tomu potom
je radosť tuzemským žiť životom, —
ten nikdy, nikdy nezomiera —
lebo ho drží — spokojnosť — viera!

No, vlastní každý len tieto veci,
nikdy nepocítiš farchu v pleci,
a ani bôľ vnútri tvojho boka, —
ani slza nepôjde tak s oka!

A bude život pre teba jako sen:
tisíc dňov bude jako jeden deň, —
keď zazvoní posledná hodina —
duša vtiahne v stánky Hospodina!

M. Kunovský.

Rozširujte „POKROK“

Chlieb náš vzdajší.

Chlebová otázka bola vždy na svete. Započala s Adamom. Lenže rôzne doby daly rôzny náter tejto otázke a v každej krajine prejavovala sa inakším spôsobom. Boly doby a krajiny, kde chlebová otázka nebola len otázkou chleba telesného, ale aj duševného. A dnes nie je ináče. Proletariát bol vždy a všade, lenže v dobe otroctva proletariát nemal tak veľkej starosti o každodenný pokrm, ponač bol otrokom, o ktorého sa musel majiteľ starať, keď ho chcel pri sile a zdraví udržať; v terajšej dobe ale nik sa nestará o „slobodného“ človeka; to musí sám robiť.

V Ríme proletariát a pospolitý ľud nebol spokojným len s chlebom, ale žiadal si i zábavy (teda duševný pokrm). „Panem et circenses!“ bolo ako heslom. Nielen chlieb, ale i cirkusné zábavy.

No terajší „slobodní“ občania uspokojili by sa i len „s chlebom“, lebo to ostatné by si zadovážili už sami. V Ríme poskytlí to otrokom a proletárom vždy, kým peniaze stačily, a keď ich už nebolo, nastal koniec ríše. —

A u nás? V terajšej dobe?

My tichí, moderní a „slobodní“ proletári sme navyknutí na poriadok a na úctu oproti strážcom poriadku a vždy máme na pamäti rôzne paragrafy, ktoré nám boly natisnuté od neomýlnych kapitalistov, veľkostatkárov a sedmislivkárov. My vychovaní tej svätej nauke, že chudoba je „Bohom“ a „prírodou“ k našemu duševnému prosperu ustanovená, spokojujeme sa so skyvou chleba, jestli ju totiž — — — máme.

A kedy ju máme? — Keď nám ju mocní tohoto sveta z „veľkodušnosti“ a „ľudomilnosti“ doprajú. Keď doprajú! Keď!

Tá nauka už pozbyla sily, že chlieb prichodí od Boha. Je pravda, mohol by byť „božím darom“, keby sa do toho remesla nepietli kapitalisti a veľkostatkári. Štát, ktorý je tiež „božskou ustanovizňou“, ktorý je pánom všetkých a zároveň zo všetkých „žije a tyje“, mal by vlastne ten úkol mať, svojim „poddaným“ dostatočnú skyvu chleba po-

Kto bol väčším zločincem?

Vo veľkom meste všeličo sa prihodí. Aj táto historka pochodí z veľkého mesta, len že podobné aj inde sa stávajú.

Istý bohatý pán zastal si raz ráno neďaleko jedného staviska a pozeral s veselou tvárou na hemženie sa robotníkov. Stavenište bolo jeho majetkom, a on dal si tam stavať nádherný dom. Keď sa už svojím pohľadom nabážil, zabočil ku dvoru a vyhľadal staviteľa. Tento predložil mu svoje plány, odôvodňoval svoju mienku, ukazoval okrasu, ktoré sa budú na tom paláci skveť, a všeliako zabával bohatého pána. V tom priblížil sa k nim bľadý, núdžno oblečený mladý chasník: už z ďaleka strhnul čiapku s hlavy a úctive pozdravil. Tu staviteľ nie priam privetivým hlasom sa ho opýtal: „Čo chceš, čo tu hľadáš?“

Chasník sa trochu zľakol, ale pokorným hlasom prehovoril:

„Pane, prosil by som o nejakú prácu; už dva týždne hľadám prácu a nie som vstave zamestnanie si najš.“

„A čo ste?“ zamiešal sa do reči pán.

„Som murár, ale musel som svoje posledné miesto pred mesiacom zanechať, lebo mi matka ťažko ochorela, a nemám nikoho, kto by ju opatroval.“

Staviteľ pokrčil ramenami a riekol: „Čo nás do toho? Tu niet žiadneho miesta pre

BESEDNICA.

Radost' zo života.

Pre mňa je život v svete radosť len;
nie farchou žiadnou a nie trpký blen.
Bárs túžba srdco často aj morí —
duch predsa dúfa — nádejou horí.

Ja nemám ver' trpkých chvíľ života,
len to, že sleduje ich dobrota;
ktorá raz má prísť, raz je tu —
a tak sa tešiť môžem životu.

Mne v svete sa zle nikdy nevodí,
bo srdcu môjmu všetko ľahodí,
aj to, čo by snáď mnohých podkosilo,
mne nad tým — len oko zarosilo.

A keď aj slza z oka vyviera, —
len sladkosť značí, — bo v srdci viera,
a nádej milá prichodí zase,
a ja — len žijem v radostnom čase.

A žiť by som mohol tu na veky,
keby netrápily mňa náreky
iných, ktorým rád bych odpomohol
a dal im v dobroty, koľko len mohol.

Že jaká je tá moja dobrota,
a tejto snáď, jak veľká hodnota? —
Nie drahokami, ani nie zlato, —
než liečivo len, do srdca v ssato.

skytnúť za to, že z nich „žije a tyje.“ Štát, ktorý závisí od schopnosti a životnej sily občanov, mal by sa postarať o udržovanie tejto schopnosti a sily. Avšak tomu není tak.

„Moderný štát“ — (nemyslím azdaj našu Rakúsko-Uhorsku dŕžavu, ale všetky takzvané „moderné štáty“) — dávajú, ba ponúkajú skyvu chleba len kapitalistom a veľkostatkárom v podobe výhod, cieľ, sniženia a oslobodenia na roky od dane a pod., pospolitému ľudu ale len tie práva, svoju poslednú košeru predať na dane, direktne či indirektne, a svoju krv vycediť za „vlasť;“ chleba im nedá a jestli ho majú, dvojnásobne ho odania.

Udržujúcim živlom štátu je silný a zdravý ľud; ale v skutočnosti je to ináče. Panuje totiž tá namyslenosť, že tým udržujúcim živlom sú tuční a nehybní kapitalisti a veľkostatkári a vycivení, na vnivoč vyvedení džentriči, ktorých zásluhou je len to, že pri narodení vyvolili si matku z takzvaného „vyššieho rodu“, bárs to boli len lúpežní rytieri, alebo dediční potomci vyrobenej psiej kože s dajakým címerom. A ľud? Ten je na seba odkázaný.

Ale bolo by dobre, keby mu bola aspoň poskytnutá príležitosť, vlastnou silou zarobiť si tú skyvu chleba. A tohoto je veľmi málo. Štáty majú porozumenie len v militarizme. Tomuto obetujú posledného občana, posledný z neho vycicaný groš a náhradu ani telesnú, ani duševnú mu neposkytnú. Prečo? Kapitalisti a veľkostatkári to nedovolia a sedmislivkári im pomáhajú. A štáty musia byť ticho, lebo tamí by vykričali na nich rôzne panamy a bolo by po nimbuse nie síce tak štátov, ale tých, ktorí sa namýšľajú, že sú „z božej vôle“ na čelo štátov postavení. A bude to trvať dotiaľ, dokiaľ sa ľud nezmože a nepostaví sa sám na čelo štátov. Máme už podobné príklady. Tam je Dánsko, Norsko, Švédsko, Švajciarsko, ba hýbu sa aj iné štáty. „Sedliak pán“ a „remeslo zlaté dno“, to sa uskutoční len v ľudovom a nie v džentrickom štáte.

Blíži sa príležitosť, učiniť v tom prvý krok. Nové voľby. Jestli aj teraz náš po-

korný a poslušný ľud sa zachová ako doteraz, darmo sa budete modliť „chlieb náš vzdajší!“

Nik vám ho neposkytne, ba ešte ukráti — sám štát. D. F. Martinov.

Boje za slovenské školy.

Hlasy už sa ozývajú. Sú to prvopočiatky, ale dôrazné; len aby neostaly osamotené! Po Ružomberku ozvala sa Myjava a hneď aj Modra, Pezinok, ozýva sa i Záhorie. Z Ružomberku vyšlo heslo sbierať podpisy za slovenské vyučovanie a predložiť ich vláde, aby videla, že slovenský ľud povšimnul si sľubov ministerského predsedu a že na skutku si žiada vzdelávanie v materinskom jazyku. Statní Ružomberčania sobsbierali týmto spôsobom viac tisíc podpisov a čo je pri tejto veci najzaujímavším, to je: že i mnohí židia, ba aj mnohí, ináče tuhí Maďari sa ku žiadosti slovenského ľudu pripojili a hárky popodpisovali a to nie snáď z ohľadu na obchody, ale preto, že spravodivosť vecí uznávajú a pochopujú, že dosavadne maďarčenie nič nepomáha, ba ľud len ohlupuje a neschopným činí, žeby mohol kráčať s duchom času.

Príklad Ružomberčanov stal sa chytľavým a teraz už aj inde badať ruch a podpisné hárky kolujú už po mnohých krajoch Slovenska. Celý Liptov, Turiec, Myjava a okolie, Modra a mnohé iné obce pohly sa v záujme slovenských škôl. Ba očuf, že na prešporskom záhorí požaduje ľud slovenskú hospodársku školu do Malaciek.

V Modre mala slovenská národná strana poradu, na ktorej sa tiež uzavrelo sbierať

podpisy v záujme slovenských škôl. Okrem toho zorganizovala sa strana pre peziňský volebný okres. Porady súčastnili sa i Peziňčania, Šenkovičania, Švanbašania a Svätoturania. Porade predsedal dr. Vladimír Krno, advokát v Pezinku. Tajomník strany, Šimon Roháček, hneď rozdelil podpisné hárky dôverníkom peziňského okresu a podpisovať ich budú i ženy.

Len sa dovolávajme našich práv a ukážme, že neberieme ministerské sľuby na prázdno!

Hľa, tam je slovenská škola v Orave. Myslite, že bez mocných a ťažkých bojov by nám vláda bola sama od seba dala túto školu? Ani pomyslenia! A nedá ani iné, keď sa nebudeme kývať. A preto bojujme len ďalej a dostane sa nám ešte viacej takýchto výdobytkov! Str. Ferd.

Keď sa dvaja chlpčia.

Ano, vtedy sa tretí obyčajne raduje. Ale beda mu, keď sa obydva proti nemu obrátia.

Mexikáni už od dávna medzi sebou sa chlpčia; tam sú revolúcie na dennom poriadku. A nikto sa tomu netešil natoľko, ako severoamerikánske Spojené Štáty. Vlastne ani nie „Štáty“, ale len niekoľko miliardárov a kapitalistov. Domnievali sa, že keď sa medzi sebou sožerú, prípadne Mexiko ich nenasytným vačkom. Avšak darmo čakali a sa tešili, nebolo príčiny výbojnú cestu nastúpil a už zatínali päsťe.

A naraz našla sa príčina. Jedna severoamerikánska loď zakotvila v prístave Tampico a chcela svoje nutné zásoby doplniť. Ale zakotvila na zakázanom mieste a keď potom niekoľko námorníkov vyslala do mesta, aby potrebné nakúpili, jeden hlavný úradník mesta dal námorníkov zajať.

Z toho povstal krik, a na zakročenie veliteľa lode a vyslanca v hlavnom meste, boli čochvíľa zase prepustení a náčelník republiky Mexika, Huerta, prejavil svoje pofutovanie nad tým. Ale s tým neuspokojil

vás. Ja nemôžem každému tulákovi dať prácu! Mali ste ostať, kde ste boli.“

„Pane,“ prehovoril prosebne mladík, dajte mi k vôli mojej chorej matke prácu! Nemáme z čoho žiť, hladujeme, sme vo veľkej biede postavení.“

Majetník domu už mal vôľu tomuto chudákovi prosebníkovi niečo poskytnúť, ale staviteľ dal mu pokyn, aby nič nehovoril, a obrátiac sa k mladíkovi, ukázal mu von zo staviska, rieknuc: „Veď tak každý žobre, a keď dáky čas pracuje, potom odíde lumpovať.“

Mladík zavzdychol a odišiel.

Asi za pol hodiny poberal sa i bohatý pán od stavby domov. Tu zbadal neďaleko svojho bytu sbeh ľudí. V prostriedku stál ten mladík, čo bol u neho prácu hľadal, a ktorého sbehnúvši sa ľudia nie bárs vyberanými menami traktovali. Mladík plakal. Pán pristúpil k bohatému pekárovi, ktorý najviac nadával, a ktorý aj jeho dom pečivom zásoboval, i tázal sa ho, čo sa stalo.

„Tento ničomník“, odvetil pekár, „ukradol v mojom kráme peceň chleba, ale sme ho chytili a teraz poslal som pre strážnika.“

A v tom strážnik už aj prichádzal; vzal mladíka a odviedol ho. Pekár išiel sa on na toho bohatého pána; bol ho zbadal; a jeho pohľad bol tak smutný a vyčítavý, že sa to pána veľmi dotklo.

„Hľa,“ hovoril bohatý pán sám k sebe, „práce nedostal, hlad a núdza učinily ho zlodejom. Keby som mu bol dal prácu, nebolo by sa to stalo. Staviteľ mu ukrivdil.“

I poberal sa za ním na strážnicu.

Na strážnici odbavoval vyšetrujúci úradník svoju povinnosť. Pekár bol svoju žalobu predostrel a úradník prísny hlasom pýtal sa mladíka: „Prečo si to spáchal?“

Mladík s očima na zem sklopenými a plačúc odpovedal, že je bez práce, že prácu darmo hľadal, že má i so svojou matkou hroznú núdzu, a že už tri dni ničoho nejedli. Aby tedy nemocnú matku nevidel hladom umierať, odhodlal sa na to, čoho sa ešte nikdy nedopustil, ukradol chlieb. „Pekár ma pozná,“ doložil.

„Áno, poznám ňa, ty darebák; už si mi jedon zlatý za chlieb dlžen a keď som ti dnes nechcel sveriť, dopustil si sa krádeže,“ hovoril pekár.

Úradník, ktorý pre biedu nebol necitlivý, tázal sa pekára, či je to pravda, čo ten chasník hovoril.

„Je,“ vetil pekár, „ale čo ma do toho? Ja si krasť nedám, i žiadam jeho potrestanie.“

Úradník sa prihovárať: „Ale veď škody nemáte a keď to urobil z biedy, jako sám uznávate, premiňte mu to.“

„To by bolo pekné, aby som ešte zlodeja šetřil; nie, ja žiadam jeho potrestanie.“

Tu prikročil bohatý pán a hovoril:

„Pán súsed, to, čo vám je tento človek dlžen, zaplatím ja; odpustite mu.“

Pekár sa uklonil, vzal zlatovku, usmial sa a rečie:

„Ďakujem, ale tomuto darebákovi neodpustím. Zajtra by prišiel druhý a to isté by vykonal.“

Úradník posúdil úbohého mladíka na 24 hodín väzenia. Tu pristúpil bohatý pán k mladíkovi a prehovoril nežným hlasom: „Keď si svoj trest odsedíte, pridite ku mne, a ja vám dám prácu. Teraz tu máte zlatý, kúpte si niečo jesť, keď ste už tri dni nejedli; o vašu matku sa postarám. Kde bývate?“

Mladík nemohol odpovedať, tak bol pohnutý; len slzy mu tiekly po licach; ale pekár dal ihned vývod.

Teraz sa pán pekárovi uklonil a hovoril: „Môj dom, pravda, vy zásobujete pečivom?“

„Áno, už na desať rokov,“ odvetil pekár.

„Nuž nemusíte sa ďalej unúvať,“ hovoril pán, „postarám sa o druhého dodávateľa. Mohli by ste mi niekedy tiež tak surový chlieb dodať, jako je vaše srdce, a to by som nemohol stroviť. — S Bohom!“

Pekár sa zarazil; úradník sa usmial, a mladík odišiel so strážnikom, ale s prevdčným pohľadom na pána, ktorý ukloniac sa, tiež sa vzdialil.

Dľa „Unterwegs“ Strýčko Ferdinand.

ani veliteľa námorníctva, ani vládu Spojených Štátov. Tieto žiadali, aby vojsko mexikánske delostreľbou pozdravilo vlajku Spojených Štátov. I na toto sa Huerta podvolil, ale žiadal, aby zároveň loďstvo Spojených Štátov tiež delostreľbou, rana za ranou, pozdravilo mexikánsku vlajku. Toto však Spojené Štáty odopreli a žiadaly bezpodmienečný salút. A k tomu Huerta neprivilil.

Toto použili Spojené Štáty a bez vypovedania vojny vyslali válečné loďstvo do mexikánskeho zálivu, bombardovali Tampico a Vera Cruz, obsadili a zaujali tieto prístavy a dali sa na výboj.

Ale v domienke, že Mexikáni, ktorí sa medzi sebou chlpčia, a sú rozorvaní, poddajú sa, náramne sa sklamaly. Obydve strany mexikánske prestaly sa potierať, spojily sa v jedno a dali sa na pochod proti spoločnému nepriateľu, prekročili južnú hranicu Štátov, kde tieto len málo vojska majú a staly si na obranu.

Mexiko je v severnej Amerike po Spojených Štátoch najsilnejšou republikou a môže značný počet mužstva do boja vyslať. Spojené Štáty budú mať tvrdý oriešok k rozlúsknutiu. Vojna je v plnom prúde.

A príčina? Azdaj ten malicherný salút? — Ale kde-že! Príčinou je nenasytá hrabivosť miliardárov a veľkokapitalistov.

Mexiko je totiž najbohatšou zemou na petrolej na svete a ponač petrolejovi kráľovia a miliardári severoamerikánski nestačia svet s petrolejom zásobovať a pri zvýšenej spotrebe svet sa teraz obracia na Mexiko, zo závidy a nenasytnej lakoty štvá do vojny s Mexikom, aby potom mohli tie bohaté žriedla na ten vzácny mok zaujať a do svojích rúk dostať. A keď vážnejšej príčiny nemohli najst, ani sa dočkať, použili túto dosť malichernú príhodu a ženú k vôli svojim vačkom tisíce a tisíce mladých statných mužov na jatky. Že z toho povstane tisíce mrzákov, tisíce vdov a sirôt, — čo ich tam potom! Všetkých krv nepotečie, a hladovať tiež nebudú a po žobrote ešte menej pôjdu.

Len aby z toho zase svetové zápletky nepovstaly! X.

DO P I S Y.

Zo Smolinského (v nitrianskej stol.).

Smolinsko je malá, asi 1000 duší počítajúca dedinka v senickom okrese a predsa v poslednej dobe utvorilo sa tam družstvo, do ktorého sa hneď 25 roľníkov prihlásilo, mladších-starších, už ako sú za vec zaujati a dali sa zapísať.

Na utváraní shromaždení rečnil aj poslanec Dr. Pavel Blaho a družstvo sriadilo sa nasledovne:

Správa: Andrej Petráš, Viktor Michálek starší, Ján Reháč mládenec a Michal Nemeč, tiež mládenec a Štefan Balga.

Účtovník: Františ Michálek.

Družstvo jednoducho prišlo stanovú Ústredným Družstvom v Budapešti navrhnuť a samo sebou sa rozumie, pričleniť sa ku nemu. Pritomný.

Z Kútov, (nitrianska stol.).

Ctená redakcia združených časopisov! Nemôžem sa zdržať, by som sa s radosťou nevyslovil a s pochvalou v našom milom „Pokroku“, ktorý nám Kúcanom už pred desiatimi rokmi oči otváral.

Necitím sa sice byť hodným, aby som Vám dačo písal, pokiaľ si finančne povin-

nosti svoje nevykonám. Avšak dúfam, že prijmete predsa moje riadky.

Čo bol „Pokrok“ ako týždenník zaniknul a malý rozpredaj u nás v potravnom spolku prestal, tak sme si my, Kúcania, väčšinou predplatili tie vofakedy sa menované „Katolicke“, pozdejšie ale „Ludové“ nazvané noviny, ktorých sme odberateľmi aj dnes a za ktoré som už od mojich súdruhov už nie jednu horkú pilulku pohltol. Od tej doby, čo trvá náboženská a novinárska polemia medzi našimi poprednými vodcami, — od tej doby sme aj my akosi rozdvojení a síce: jeden povie: „už neverím nikomu“, druhý zase chváli toho, tretí zase iného a tak sa stane, že koľkokrát už-už je medzi nami polemia, ale nie novinárska, ale také „kúcanská“ . . . (s prava, s ľava . . .).

Keby sa naše združené časopisy ujaly v našej obci, tým zbytočným hádkam by sme predišli. Za to Vám, pane redaktor, píšem, dajte mi dajakú radu, aby som vo Váš prospech so zdarom pracovať mohol. Jako som doposiaľ pri Slov. Lud. Novinách pracoval, čo sa mi teraz akosi zhnusilo a trpezlivosť ma opustila, chcem teraz pre Vás pracovať, bo vidím, že toto má byť náš smer. Ej, ej, škoda nášho Ferdiša! Nerád by som mu zavolať: „hanba zradcom!“ ale „sláva vytrvanlivým!“ (Keby si toho zaslúžil!)

Predplatné Vám pošlem čo najskôr; prosím Vás, znáte tu naše pomery.

S úctou G. . . . M. . . . a.

Zo Selenča (v Báčke).

Vefactená redakcia našich časopisov! Veľmi Vás prosím, keďby ste nezunovali a týchto mojich pár riadkov uverejniť ráčili. Chcem opísať, ako my tu stojíme. U nás je zväčša roľníctvo, dľa náboženstva katolíci a evanjelici, všetko slovenská obec. My evanjelici sme trochu novinami prebudenejší, nám chodia: do 30 čísel „Národný Hlásnik“, potom asi toľko „Slov. Týždenník“ a asi 20 čísel „Dolnozemskej Slovák“; iné časopisy len v malom počte prichodia; niečo málo čítajú „Vlasť a svet“, a ten, ktorý to číta, hanbí sa vám ísť na verejnosť, ale sa nehanbí zadarmo ich odberať. Katolíci žiaden nečíta našské noviny (dosť zle a hanba! Pozn. r.), oni sa držia len toho, čo napísali prešporské „Ludové Noviny“, a považujú za svätú vec, že pokrokové noviny, — či mladoluteránske, ako to hovoria, — ani do rúk nevezmú; držia sa tej rady, aby vzali metlu a vymietli ich. To nie je bárs pekné. My, pospolitý ľud sa ináče dobre snášame, tak ako nám dochodí, len múdrejší keďby troška rozum premenili, bolo by pre nás osožnejšie. Tu sa mnoho chmeľu dorába; u nás je vysadené do 400 jutár chmeľnic. Chotár je pekný, zem je úrodná rovina, ani niet takej na okolí. Náš národ je veľmi pracovitý, ani cez tú dlhú zimu nezaháľa; ide do hôr do Sriemu do Horvatska; tam si vyhladá prácu, neuteká za more, má aj tu dosť práce ten, ktorý chce pracovať, najde si ju. Náš chotár má 414 fertálov, to majú maloroľníci. Máme aj kus pustárov, to je biskupské, ale naši to árendujú. Mimo toho majú aj v iných chotároch zeme do 60 fertálov.

Dosiaľ bol náš národ málo novinami prebudený, ale už si začína poznávať svoje a svojho, ako to naše heslo „svoj k svojmu“ káže. Už prestávajú nosiť vklady našim neprajníkom a dávajú ten fažko zarobený groš do Petrovca a do Pivnice. Teraz zamýšľajú

u nás založiť expositúru z Petrovskej banky, tak dúfame, že sa aj vydará. Medzi našim ľudom je dosť peňazí; keď môžu za 5 malých jutár (po 1200□?) dať 11 tisíc zlatých, hoc i pri dedine je to predsa mnoho. U nás je málo remeselníkov, ale bude ich predsa do 60.

Tu vám posielam tiež adresy tých, o ktorých myslím, že by radi čítali*. Zostávam s úctou váš odberateľ M. G.

Kúty v Nitrianskej.

Ťažko padne dobrým dietkam, keď sa musia lúčiť s dobrým otcom, alebo s matkou, už či odchodia na večnosť, alebo jako sa to u nás už často stáva, za široký oceán za skyvou chleba, ta do Ameriky.

Deň 16. apríla nám Kúcanom tiež fažko padnul. Lúčili sme sa aj my, ale s našim otcom všetkých občanov katolíkov, to jest: s našim duchovným otcom, s našim pastierom, vefadost. pánom farárom Štefanom Pukančíkom. Ach Bože! Jak nám to fažko padlo, bárs aj neodišiel od nás na večnosť, ale len na pár krokov od nás na novú vinicu Pána, do Brodského.

Videl som nielen ženy, ale i mužov slzy roníť, keď slávnostný rečník p. bohoslovec Štefan Hesek mu privolať: „S Bohom! Nech Vám je nápomocná sedmiboľastná Matka Božia, patronka slovenská!“

Nechcem sa širšie rozpisovať o jeho 22-ročnom účinkovaní v našej obci, lebo by mi nestačilo miesto v tomto časopise. Šťastlivá obec Brodská! My vieme, že ste dostali pastiera-kňaza dľa srdca Pána.

Tiež toho istého dňa odpoľudnia o 4. hodine boli sme hodní privítať nášho novovymenovaného p. farára vefadost. pána Štefana Burandíka, bývalého farára veľkokoľovského. Prvý ho privítal pán notár Fr. Dostál v mene obecného výboru v našej milej slovenčine. Vyzýval ho, aby naše slovenské diatky tak učil, ako ich náš bývalý pán farár učil, to jest: slovensky. — Česť pánu notárovi! Nehanbil sa slovensky hovoriť, ako to pán učiteľ Matulay pri odobierke pána farára urobil. (Istý Brodčan mu najlepšie posvietil, keď pánu farárovi povedal: „Ale jejich milost, pote hore, šak temu aj tak nerozumíme!“) Pri fare ho privítal zase pán bohoslovec Štefan Hesek; vítal ho v mene všetkých občanov. Kládol mu na srdce, že „dobrý pastier dá život svoj za ovečky svoje“. Aby sa staral o nás jak v životných, tak i v duševných potrebách života nášho. G. . . . M. . . . a.

Drobné zprávy.

Ku celému nákladu čísla prikladáme prílohu Ústred. banky v Pešti. (Vidz prílohu.)

— **Hrdinská smrť lekára.** V krakovskom špitále dr. Stanislav Drob ošetroval istého sedliaka J. Masloňa, ktorý sa bol pred nedávnom nakazil od svojho koňa nepadnutého sopľavkou. Od tohoto chorého nakazil sa aj dr. Drob a čoskoro poznal, že ide v ústrety istej smrti. Porobiac poriadky ohľadom zaopatrenia svojej rodiny, dal sa vo špitále osihotiť a potom až do smrti, nastalej 14. apríla, dokiaľ vládol, svedomite značil všetko, čo vo svojom tele po-

* Hľa, katolíci, vezmite si poučenie z tohoto jednoduchého dopisu a rozvážte si, kam vedú náboženské štvance. Ved' azdaj nechcete byť na rozume obmedzenejšími, nežli naši spolubratia evanjelici? R.

ctil, usiloval sa tedy ešte na prahu smrti poslážiť vede a človečenstvu.

— **Šarlach v Skalici.** V skalických ľudových školách sa zase rozšírila šarlachová nákaza, tak že šarlachom nakazených detí bolo už vyše 100. Na to dal podžupanský úrad na dva týždne zatvorit všetky skalické ľudové školy.

— **Poprava.** Vraha Juraja Rosora, ktorý bol asi pred rokom zavraždil svojich majetných rodičov preto, lebo mu nechceli dať peniaze na lumpačku, súd v Gyulafehérvári bol posúdil na smrť, ktorý výrok kráľ. Kúria potvrdila. Poneváž kráľ na návrh Kúrie vrahovi milosť neudelil, minulú stredú ráno ho v Gyulafehérvári obesili. Popravu vykonal „kr. uhorský vykonávateľ ortelov“ (m. kir. itéletvégrehajtó) kat Bali a bola to jeho 28. poprava. Hovoril, že taký zverský vrah sa mu ešte pod ruky nedostal. Najviac ho akiste ale mrzelo, že nemohol teraz gšeftovať s „povrazom obesenca“, čo mu boli po jednej poprave v Miškovci zakázali a od tých čias ten povraz zhabe fiškus hneď na mieste.

— **Zárobok pre deti.** Dľa zpráv kraj. hmyzoznaleckého ústavu má byť tento rok bohatý na chrústov a tak gazdovia dobre urobia, keď proti tejto pliaže zavčas zakročia.

Budapeštiansky krásny mestský zverinec potrebuje do roka asi 20 metrických centov sušených chrústov pre drobné vtáčtvo a prosí gazdov, aby chrústov sušili a zverincu predali. To sa docieli takto: Strasení chrústi sa posbierajú do prázdneho suda, alebo putny, oparia sa vrelou vodou a potom sa dajú na slnko sušiť. Až sú vysušené, môžu sa v košoch poslať.

To by mohol byť malý sice, ale veľmi užitočný zárobok pre gazdovskú mládež, ktorá na podobné práce je vždy ochotná.

V Nemecku zase poparených chrústov silným tlakom vyprešujú a takto získajú tekutinu, — olej — na mazanie strojov a vozov upotrebujú, a hovoria, že s otrubami a varenými zemiakmi dá dobrý krm pre drúbež.

— **Horvati sú nespokojní s vládou** Tak sa zdá, že mier medzi Horvatmi a vládou bude len veľmi krátky. Vláda totiž prisľúbila horvatsko-srbskej koalícii, že za sekčných šéfov jednotlivých odvetví krajinskej správy horvatskej, vymenuje popredných ľudí tejto strany. Keď horvatsko-srbská koalícia žiada teraz splnenie tohoto sľubu, vláda o tom nechce počuť a pridrža sa svojich maďarónskych úradníkov.

— **1914 je mesto New-York 300-ročné.** Z tejto príležitosti budú celé leto samé slávnosti. Roku 1670 odkúpil guvernér Minult ostrov Manhattan, na ktorom stojí dnešné mesto, od Indiánov za 60 hollandských zlatých v dnešnej hodnote 24 dol. majúcich, za ktorý obnos by dnes na Manhattane nedostal ani štvoročný palec pôdy.

— **Zemetrasenie.** V sobotu minulého týždňa bolo v Trnave, Modre a Prešporoku zemetrasenie ráno po šiestej hodine. Škody narobilo iba v Modre, kde sa viacej komínov srútilo.

Žitnú kávu Odporúčame našim rodinám odbornú firmu **Frant. Rajnýš**, Praha-Vršovice, ktorá posielala dobrú žitnú kávu vyplatenú dobierkou kamkoľvek 5 kg. za 3 kor. 80 hal. i s dárkom. Zkúste, presvedčíte sa a budete v plnej miere spokojní.

Kolko vojaka máme v Europe?

Počas pokoja stojí pod zbraňou:

v Rusku	1.160.000	mužov,
vo Francúzsku	604.000	„
v Anglii	420.000	„
v Nemecku	660.000	„
v Taliansku	313.000	„
v Rakúsko-Uhorsku	410.000	„

Ostatné menšie štáty pomimo balkánskych, majú dovedna 8'0.000 mužov a na Balkáne bude asi tiež toľko.

To je dohromady vyše 5 millionov vojakov. Keď budeme rátať, že len stravovanie jedného vojaka stojí priemerne 60 halierov denne, tak teda projedia vojaci Európy každodenne vyše troch millionov korún.

Počas vojny ale má:

Rusko	4.600.000
Francúzsko	2.350.000
Anglia	1.000.000
Nemecko	3.000.000
Taliansko	1.100.000
Rakúsko-Uhorsko	1.900.000
Ostatné menšie štáty	2.500.000
Balkánske štáty s Tureckom	3.200.000

Dohromady 19.650.000

Slovom: Devatenásť aj pol milliona okruhle!

Hľa, kam a načo idú peniaze ľudu!

V mesiaci aprili poslali predplatné:

Matuška Stefan 1 kor. 25 h, Ján Gerža 5 kor., Rudolf Krištofok 5 kor., Andrej Benka 2 kor. 50 h., Ján Malacko 5 kor., Pavel Kišgeczi 2 kor. 50 h., Andrej Haváč 5 kor., Jozef Hanzalík 10 kor., Michal Granec 3 kor. 75 h., Michal Harminc 5 kor., J. Psotta 5 kor., Jozef Tomašovič 5 kor., Bohumil Brunovský 5 kor., Štefan Morávek 5 kor., Štefan Hrdlovič 5 kor., Jozef Kunovský 1 kor. 25 h., Štefan Novák 5 kor., Ján Grňa 2 kor. 50 h., Joz. Tokoš 1 kor. 25 h., Anton Adamec 5 kor., Jozef Naštický 5 kor., Samo Mikuš 3 kor. 75 h., Ján Valúch 5 kor., Oeč. beseda v R. 3 kor. 38 h., Andrej Camber 1 kor. 25 h., Obč. čit. spolok v M. 4 kor., Ján Radiš 5 kor., Vilém Koči 2 kor. 50 h., Ignác Baričič 1 kor. 90 h., Frant. Oswald 3 kor., Pavel Šiller 2 kor. 50 hal., Ján Vavró 5 kor., Gustáv Medonský 5 kor., Ján Jurkovič 1 kor. 25 h., Valent Zelenay 2 kor. 50 h., Dr. Novomestský 5 kor., Ferd. Saitz 5 kor., Jozef Polakovič 1 kor. 25 h., Pavel Žiška 5 kor., Filia úv. banky v Š. 5 kor., Cyrill Kresák 5 kor., Ján Plank 3 kor., Ján Garžik 2 kor. 50 h., Ján Novák 5 kor., Michal Svätý 5 kor., Jozef Blaško 5 kor., Ján Kriška 1 kor. 20 h., Jozef Kovaček 5 kor., Priem. sbor. v Tek. 5 kor., Gejza Reháč 2 kor. 50 h., Ján Meteovič 2 kor. 50 hal., Michal Ozábal 5 kor., Gustáv Langaner 5 kor., Alex. Stubňa 5 kor., Lud. Bunčák 5 kor.

Spisy redakcii zaslané.

„Libuše“ roč. 1913. č. 6. obsahuje román obľúbeného romanopisca českého F. S. Holečka. Před jasným dnem.

„Matice Lidu“ 1913 č. 6. obsahuje dokončení vzpomínek Ad. Srba. Z půl století. V obojné knize vzpomínek vyvolává a zachovává budoucím znamenitý kronikař zajímavé obrazy minulosti, politického i společenského života, památnou dobu let šedesátých a pozdějších.

K dokončení těchto vzpomínek připojena kniha téhož autora „Válka na Balkáně“ v roce 1912-1913. Pro posouzení celkového vývinu a průběhu I. a II. balkánské války, pro správný, ničím stranickým nezakalený obraz informací, pro věcnou vzpomínku na tuto s počátku tak slavnou a později nešťastnou a kletou válku, vykoná kniha Srbova věrně svoje poslání.

Libuše a Matice Lidu vychází ročně 6 čísel a přináší každá z obou sbírek 960 stran za předplatné K 240, poštou K 260. I. číslo na ukázkou ochotně zašle každé knihkupectví, nebo nakladatelství F. Šimáčka v Praze II. Jeruzalémská ul. 11.

Výbornú bryndzu objednejte si od

Jednoty, Ludevíta Šteindla v Sklabine (Szklabina, Turócz m.) a budete uspokojení. — Odporúčame. Bližšie v ozname.

Listáreň.

V. Széles v Krušoviciach: Vyhoveli sme. Prečítajte si článok „Pokrok slov. ľudu“, pozorne. — Len pošlite, keď budete mať voľačo, pomaly upotrebíme a tiež i do kalendárov. Pozdrav!

Ondriš Benka v A.: Dostali sme; zatiaľ vďaka; teraz najprv zkusíme.

Anton Ferencik K.: Poslali sme, oč žiadate a vyhovieme vašej žiadosti ohľadom predplatného. Adresy budeme zisťovať.

Lukáč Zvozil v R.: Počkáme, len slovo držať! Časopisy idú ďalej

Jozef Valach v S.: Súhlasíme, len nezabudnite

Ján Blažek v Sv. J.: Použijeme, ale niektoré z nich už máme. Zatiaľ vďaka Vám!

Kalafúna: Čo slovo, to človek. Preto sľuby treba aj splniť. Radi počkáme, len nech to není na sv. Diňdy, alebo sv. Vida.

Fr. Michálek v Sm.: Prišlo pozde, už sa stalo.

J. Psota, Bučany: Za Vás bolo zaplatené z Remscheidu (Nemecko), teda neposielajte zpät.

Do Remscheidu: Upovedomte tých, ktorým ste predplatili, lebo čísla prichodia nazpät.

5 kg.
vel'mi jemnej
ražnej kávy
K 3.20
poštou o 50 hal. viac, v ruč-níkovom obalu s praktickým dárkom ponúka
Fr. Opatrný,
Praha VII.—403.

Vy ste ešte istotne nejedli výbornej chuti

Bryndzu

lebo ste si neobjednali od

LUD. ŠTEINDLA
o Sklabinej (Szklabina) Turócz m.

ktorý dorába bryndzu z čistého ovčieho karpátskeho syra každodenne, a preto u neho dostať vždy čerstvú. Nesedajte na lep kadeakým nesolidným firmám, ale objednejte si v kresťanskom-slovenskom obchode dľa hesla „Svoj k svojmu!“

Ceny sú nasledovné:

Najjemnejšia masná, pochúťka 1 kg. za K 1.70, jemná 1 kg. za K 1.50, konkurenčná jakosť, spoľahlivý tovar 1 kg. za K 1.30, maslo kravské čerstvé 1 kg. za K 2.40 v 1, 2, 3, 5 kg-ových drevených nádobkách poštou vyplatenou na dobierku.

Najlepšie hospodárske
zeleninové, kvetinové
SEMENÁ

- ďalej všetky potreby -
pre hospodárstvo dodáva

Edmund Mauthner

c. a kr. dvorný obchod so semenami.

V BUDAPEŠTI
VII. Rottenbiller ul. 33.

Cenníky na požiadanie
zašlem zdarma a franko.

Nekupujte nič iného proti

kašľu

zachrípnutiu, katarhu, zasľemovaniu,
krčom a čiernemu kašľu, jako dobre
účinné

KAISEROVÉ PRSNÉ CARAMELBY

so značkou „s tromi jehlami“.

5900 vysvečené po ruke od lekárov
a privatných osôb, zaručujúce
istý účinok.

Balk 20 a 40 h l. Krabica 50 hal.

Dostať v každej lekárni.

Barvy, laky a fermeže

suché i tŕené email. a na podlahu ve
všech odstínech, štetce a štetky, nej-
lépe nakoupíte v **Droguerii**

J. Fialy Hodonín,

Rynková ulice 12.

Doporučuje:

zboží gumové, chirurgické a látky
obvazové, jako: vatu, různé obvazy a
gázy, irrigatory, stříkačky atd. **Lysol**
a **karbol** ku desinfekci.

Na skladě dále: Prášky a fluidy pro
dobytek, lysol ku desinfekci stáji, oleje
na stroje atd.

Telefon č. 78 VIII.

Adolf Hecht syn v Holíči

veľkoobchod so železom odporúča
svoj hojne zásobený sklad so že-
lezom a všetkým stavebným ma-
teriálom.

Cenny mierne! Obsluha solidna!

Luhačovická Vincentka

je výbornou, osviežujúcou zdravotnou stolnou vodou;
s vínom chutí výborne, a obsahujúce sodu, napraviť kyslé
a tvrdé vína. — Užíva sa s prekvapujúcim výsledkom
pri všetkých katarhoch hrdla, trubic a žalúdka, jater,
a močového mechúra.

Hlavný sklad pre Uh. Skalicu a okolie:
Gazdovský potravný spolok v Uh. Skalici (Szakolcza Ny. m.)

JÁN NOVOMESTSKÝ,
zámočník a strojník v Holíči.

Odporúča ctenému obecenstvu svoj
hojne zásobený sklad hospodárskych
strojov, d'alej nyciglov, šijacích stro-
jov atď.

Ceny mierne, obsluha solidna.

Získajte predplatiteľ'ov!

Jediná
našská výroba
**„krmného
vápna Durín“**

Pre statok a drúbež polovičná úspora na krme.
Skatulka Durína stojí K 1.—, 5 kg. K 5.—. Výživné
krmné vápno 5 kg. za K 2.50, 100 kg. za K 30.—.
Páni hospodári pri objednávke udajte, pre ktorý sta-
tok potrebujete. Ďalej mám na sklade

DESINFEKCTIONS
osvedčenú ochranu proti „červenke“, nákazlivej to
chorobe u prasiec a hovädzieho statku. Ničí roz-
množovanie sa bacilov pri slintavke a kulhavke.

Iflaška s návod. k upotrebeniu 3.—, 6 fliašiek K 15.—
Tiež veľmi dobrý prostriedok proti „červenke“ je
KRISTALÍN

Cena 1 skatulky K 1.—.

Zasiela koncessovaný závod
RUDOLF DETONY, Szakolcza

Senzačné!

Žiadam o zaslanie ziarva na ukážku prvých 64
stran senzačných románov:

VZLETY LIDSTVA (LIBUSE 1914.)
(Román aviatiky budúcnosti a senzačného
boja za její vznešene cíele od slávnej apo-
stolky miernu Berty Suttnerovej).

ČESTI PANI (MATICE LIDU 1914.)
(Vysoko účinné, románové dielo o tragédii
bel horskej z pera reekej autority E. S. I-
burgovej, ktorá sa však k podivu riadi po boku
najlepším belletristickým domácim dielam.)

Meno
Bydlisko:
Pošta:

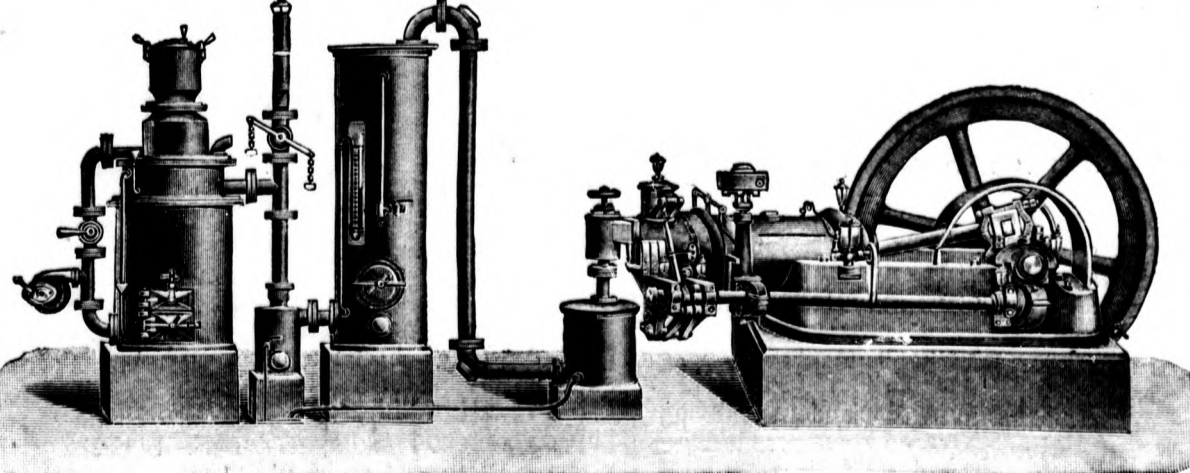
Kupon tu zariadený výplňte, vystrihnite, vložte
do nezálepanej obálky s 3 halie'ovou známkou
a zašlite ktorémukolvek knihkupcovi alebo priamo
Naklad. F. Šimáčka v Prahe
Jeruzalémska ulica 11.

Dobrý dokonalý stroj dodá Vám
pre hospodárstvo našská firma:

F. HAŠA,
továreň strojov hospodárskych K. sp.
Trnava, (Nagyszombat)

Za ľahký chod a dobrý výkon berie
najširšiu záruku. Keď daktorý stroj
nevyhoví, na svoje trovy ho vymení.

Cenníky zadarmo. Adresa dopisov, ako hore-
uvedeno, telegramevá: HAŠA, NAGYSZOMBAT.
Telefon interurban číslo 129.

Tlačou a nákladom Jozefa Teslíka v Uh. Skalici.